PULA Náczihegyi Tükör-Spiegel

XXXI. évfolyam **1. szám**

Pula, 2020. július 25., szombat

Pula, Náczihegy 2020

„Minden jó rendtartásnak feje és fundamentuma az isteni félelem és tisztesség”

(A szőlőhegy 1817-ben írott törvénykönyvéből)

Helytörténeti folyóirat

Megjelenik minden évben július utolsó szombatján

Kiadja a Pulai Náczihegy Kertbarát és Tájgondozó Egyesület (PUNKTE)

és a Német Nemzetiségi Önkormányzat

Szerkesztő: Nagypál Szabolcs

Főszerkesztő: Nagypál Gábor

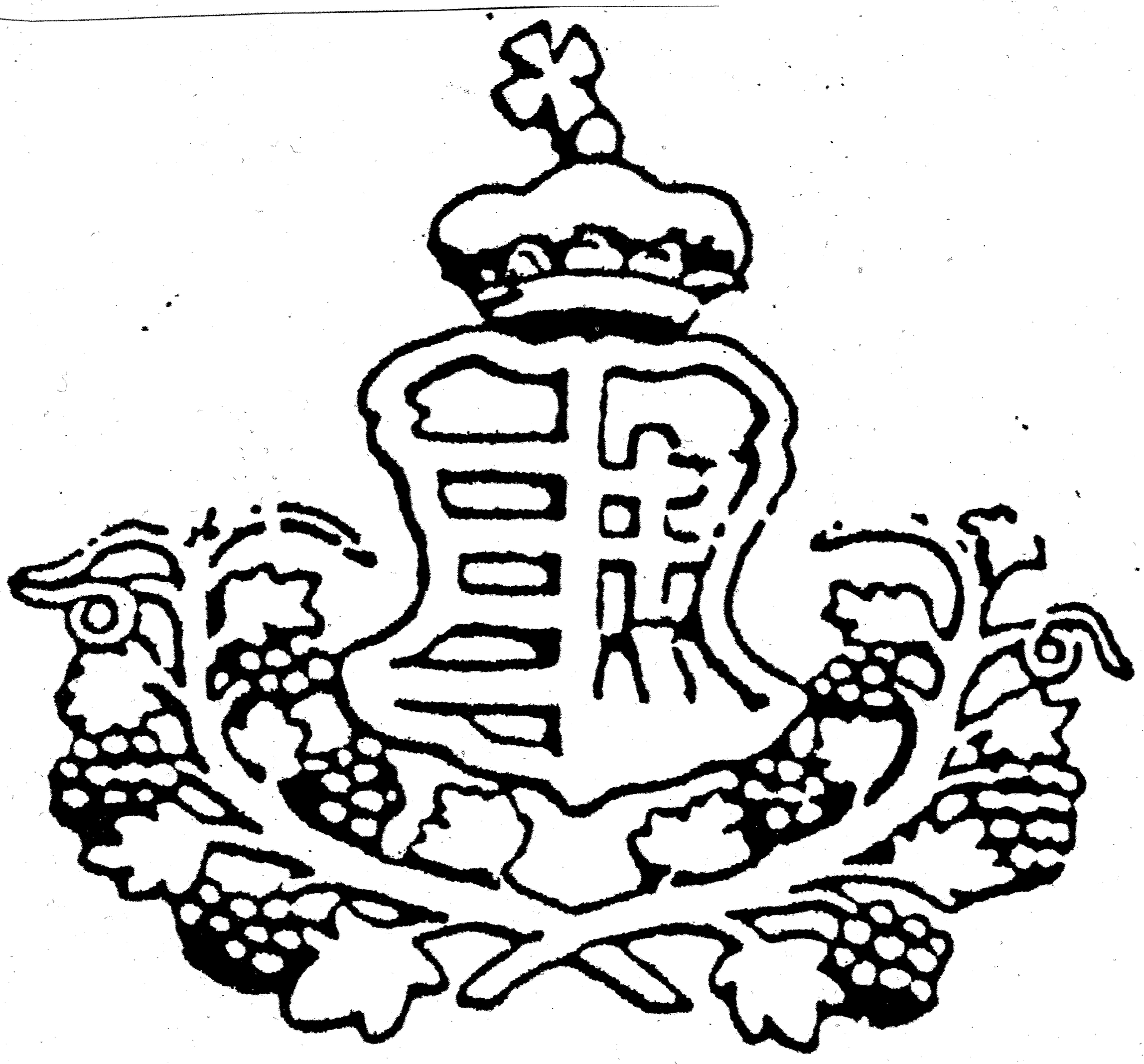

Önkormányzati választási eredmények

(2019. október 30)

Polgármester: Szenger István Bálint

		Szavazatszám	
Képviselők:	Holczer Balázs	72	alpolgármester
	Knoll József	71	
	Szabó Balázs	54	
	Rideg Orsolya	35	

Egyéves áttekintés
(Pula, 2020. július 25.)

Kedves pulaiak, náczihegyi telektulajdonosok, kedves olvasó! Emlékezetes időszakon vagyunk túl. A hétköznapi gondjaink eltörpülnek az elmúlt hónapokban átélt különleges vészhelyzet rémisztő eseményei mellett.

De menjünk vissza – a „szürke" hétköznapokat megidézve – 2019 második felére.

Az önkormányzati választásokra készülve nehezen alakult ki a választási névsor. A jelöltek mindegyike izgalommal várta az eredményeket, tettrekészen, a közösségért tenni akarással.

Szerencsére nemcsak szavazni, hanem valóban választani lehetett a képviselőtestületi tagok listájáról.

Az új testületbe a tapasztalt Holczer Balázs (ismét alpolgármesterként) és Knoll József mellé, Rideg Orsolya és Szabó Balázs került be.

Jómagam és a testület nevében szeretném megköszönni a választópolgárok bizalmát. Igyekszünk kiérdemelni a bizalmat. A leköszönő testületi tagok munkáját ezúton is szeretném megköszönni.

Az elsődleges cél a folyamatban lévő pályázatok lezárása és a napi ügyek lebonyolítása volt, egy biztonságos gazdálkodás mellett. Természetesen a községünk fejlesztésének a feladata is ránk vár.

A 2020-as esztendő elején a két nagy pályázat (a közlekedésbiztonsági és a kőparkos), valamint a Magyar Falu Programos (gépbeszerzés) pénzügyi teljesítése lezárult. Így a költségvetésünk számai is letisztultak.

A tavalyi évben sikeresen pályáztunk a zártkerti földrészletek fejlesztésére kiírt támogatásra. Az elnyert összeg egy kisebb részét őshonos gyümölcsfák telepítésére, nagyobb részét útfelújításra kell fordítanunk.

A kivitelezők megkeresése után megtörtént (a szabályoknak megfelelően) az árajánlatok bekérése. A testület kiválasztotta a munkák elvégzéséhez a vállalkozókat. A szerződéskötés előkészítése és aláírása után a kertészeti rész elindult, és időben be is fejeződött.

Az útépítési szerződés aláírása előtt azonban a vállalkozó bejelentette, hogy nem kívánja aláírni azt. Sajnos, így elég nehéz helyzetbe kerültünk. Újabb vállalkozókat kellett keresni, az ő javaslataikat átgondolva, egy jobb, magasabb műszaki tartalom és határidőmódosítás került a pályázatkezelőhöz benyújtásra.

Az élet itt szólt közbe. A vírushelyzet felborította a hivatalok működését, így azóta is a hozzájáruló nyilatkozatra várunk. Sajnos, mindenféle megkeresés ellenére sem kaptunk még választ. Az önkormányzatunk nem tétlenkedett ezalatt.

Az árajánlatokat ismét bekértük, és kiválasztottuk a kedvező árajánlatot, előkészítjük a szerződést, és várunk, várunk. Ha minden jól megy, augusztus végén vagy szeptember elején végre megvalósulna ez az álmunk.

A világjárvány megjelenése minden tekintetben teljesen új helyzet elé állította az országot. Felborította a megszokott hétköznapi életet, új feladatok elé állítva a közellátást, a munkahelyeket. Sajnos, még nem látjuk a végét. Hosszútávú negatív kihatása várható a munkanélküliség, a pénzügyi elvonások kapcsán is.

Az önkormányzat gazdálkodásánál is figyelembe kell venni mindezeket. Új lehetőségeket kell keresni a bevételeink növeléséhez, a lakosság terheinek a növelését elkerülve. Igyekszünk az eddigi támogatásokat a jövőben is biztosítani.

Emellett a törvényi, rendeleti és szabályzási előírások betartását még szigorúbban várjuk el. Ezt bizonyára néhányan sérelmezni fogják, nekünk azonban ez az alapvető feladatunk, és a jogkövető állampolgárok elvárása is ez, a környezetünk és a településünk érdekében.

Sajnos, a vírushelyzet miatt a programjaink megrendezése nem tervezhető biztonságosan. A környező országokban napról-napra változó megbetegedések száma miatt – ami befolyásolja a magyarországi rendeleteket is – nehezen vállalható egy több résztvevős rendezvény lebonyolítása.

A családok, barátok és kertbarátok – az előírások betartása mellett –, kérjük, ne felejtkezzenek meg a megemlékezések és az ünnepek megtartásáról szűkebb körben.

A náczihegyi telektulajdonosok, a nehézségek ellenére – mivel a területek és az ültetvények gondozása nem halasztható el, folyatták a munkájukat. Remélem, a fáradozásuk meghozza a gyümölcsét.

Bizakodva a jövőben, kívánok jó termést a gazdáknak és jó egészséget minden kedves olvasónak!

SZENGER István Bálint
polgármester

Ignác-napi ünnepi beszéd (2019. július 27.)

„A gazdag arra törekedjék, hogy ő birtokolja a javait, ne pedig a javai birtokolják őt.”
(Loyolai Szent Ignác)

Nagy tisztelettel köszöntök mindenkit a Veszprém Megyei Önkormányzat nevében!

Szent Ignác – a mai ünnepség „névadójának” – bölcsessége, amellyel a mondandómat nyitottam, úgy gondolom, egy kortalan és időtálló eszme.

Ezt az idézetet most sokkal inkább vonatkoztatom a szellemi és a lelki gazdagságra, az önzetlenségre és a szorgalomra, mint az anyagi vagyonosságra.

Közhelynek tűnhetik az, hogy legyünk úrrá azon, amink csak van, mi határozzuk meg a környezetünket, az eszközeinket, és ne azok bennünket.

A mai rohanó világban, a fogyasztói társadalom elvárásainak a szorításában nem marad időnk a régi értékeinkre.

A jelenkor nem enged megtorpanni és visszatekinteni: azt a délibábot kelteti, hogy ha megállsz és meghallgatod az idősebbek intelmeit, akkor lemaradsz.

Ez a rohamosan változó világ nem engedi, hogy időzz, hogy szemlélj, hogy megismerd a folyamatait.

Fölszínes tudás, üres közléscsere és eldobható kapcsolatok: ezt hozza a XXI. század száguldó üteme.

Aggasztó gondolatok. Ezen kétségek között emelkedik a magasba az a törekvés, amely szembefordul a mai folyamatokkal, és azt hirdeti, hogy igenis a hagyomány érték.

A múltunk, a szüleink és az elődeink iránymutatása érdemes a figyelmünkre, és nem csupán arra, hanem a továbbadásra is.

Egy emberi nemzedék akkor lehet sikeres, ha tanul az előző tapasztalataiból. A mai rendezvény is egy ilyen, a sorból kitűnő, páratlan esemény.

Lehetőséget biztosít arra, hogy megálljunk, időt szakítsunk az értékeinkre, és megünnepeljük a pillanatot.

Amikor a Veszprém Megyei Értéktár Bizottságának az elnöke voltam, mindig ezen elvek mentén végeztem a föladataimat.

Mindig küldetésként tekintettem azt (és tekintek a mai napig is) arra, hogy a nemzeti értékeinket és a szűk hazánk, Veszprém megye kincseit fölkutassuk és megőrizzük az utókor számára.

Az, hogy ilyen szép ünnepségek kerülnek megrendezésre, úgy gondolom, rendkívül jól példázza azt, hogy a küldetésemmel nem vagyok egyedül.

Ahogy a beszédemre készültem, a kezem ügyébe került a *Náczihegyi Tükör–Spiegel* folyóirat VIII. évfolyamának 1. száma.

Az 1997-es keltezésű számban már említést tesznek a náczihegyi Ignác-napi ünnepségről, amelyet akkor immáron nem kevesebb, mint a tizedik alkalommal rendeztek meg. A szerző a következőt írja:

„A szomszéd közösségek lakói, és a messzebb élő, de Pulával valamilyen kapcsolatban lévő barátaink már tavasszal érdeklődtek: Lesz-e idén is Náczihegyi ünnep?

Bízom benne, hogy erre a kérdésre a válasz egyre inkább magától értetődő IGEN lesz az elkövetkező években is.”

Látva ma, 2019-ben ezt az eseményt és a színes programot, a tehetséges előadókat, a nemzetközi meghívottakat és a számos érdeklődőt, azt mondhatom, az említett újság szerkesztőjének jóslata beteljesedett.

A kérdésére a válasz immáron zsigerből az IGEN. A Náczihegyi ünnep kitűnő figyelemnek örvend és továbbra is – szorgos kezek munkájának köszönhetően – magas színvonalat képvisel.

Én még egyszer szeretném a hálámat kifejezni a meghívásért. Tartalmas, értékekben gazdag ünneplést kívánok! Köszönöm, hogy meghallgattak!

VÖRÖSMARTY Éva
(Veszprém megyei Közgyűlés, alelnök)

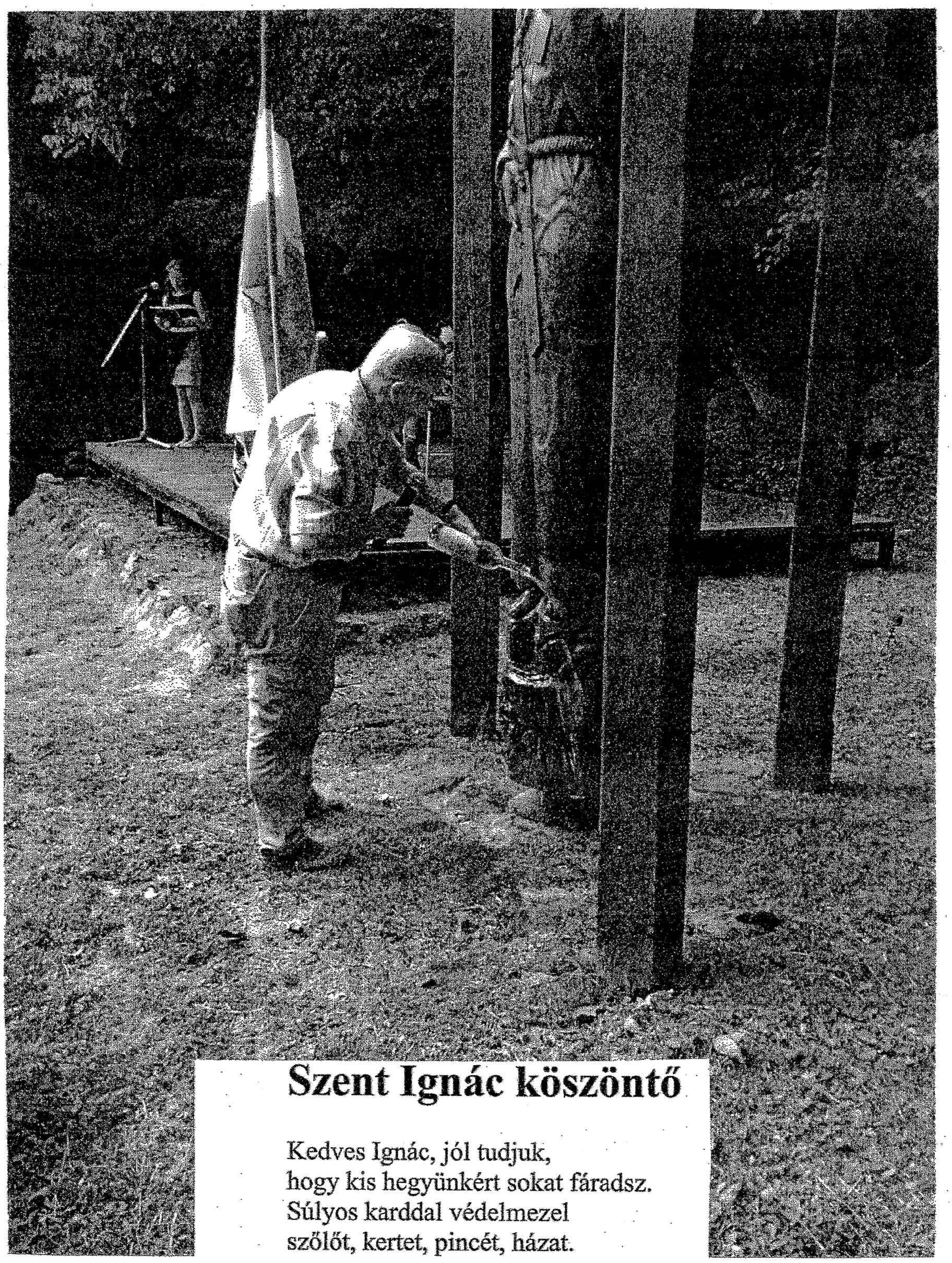

Szent Ignác köszöntő

Kedves Ignác, jól tudjuk,
hogy kis hegyünkért sokat fáradsz.
Súlyos karddal védelmezel
szőlőt, kertet, pincét, házat.

Télen, nyáron, fagyban, sárban,
porban járod hegyünk útját.
Lábaidat nem kíméled,
mikor híveidért eljársz.

Szolgálatod megfizetni
teljességgel lehetetlen.
Gyógyítsuk hát lábaidat
egy kis borral, szeretettel.

Péti Miklós
(Pula, Ignác-nap, 2019. július 27.)

Köszöntő
a koronavírus árnyékában

A Náczihegyi Tükör-Spiegelnek immáron a XXXI. évfolyamát tartja a kedves olvasó a kezében.

A különleges körülmények miatt a legnagyobb sajnálatunkra el kellett tekintenünk a hagyományossá vált náczihegyi közös ünneplésünk megtartásától.

A falusi ember – hála Istennek – nem érzékelte úgy ennek a szörnyű vírusnak a hatását, mint a városlakók.

A családunk igyekezett mindenben betartani az előírásokat, nagyon elővigyázatosak voltunk feleségemmel.

A fiaink családja nem látogathatott minket, időnként az utcára nyíló ablakunkon keresztül tudtunk csak beszélgetni velük, és így láthattuk az unokáinkat.

Nagyon vigyáztak ránk, mert a hírek arról szóltak, hogy elsősorban az idős emberekre veszélyes a vírus.

A budai várban a gyermekorvos barátunk a legnehezebb időkben is dolgozott, gyógyította a beteg gyerekeket.

Sajnos, minden elővigyázatosság ellenére ő is lázas lett, és a légzési nehézségei miatt azonnal korházba került.

Ezután hetekig kórházban volt, kezdetben intenzív osztályon kezelték, nagyon súlyos állapotban.

Hála Istennek – nyilvánvalóan a budaváriak imádságai is segítették –, végül meggyógyult. Ezt követően még sokáig igen gyöngének érezte magát.

Megható volt az, amikor a Mátyás-templom úrnapi körmenetének az egyik állomásán éppen ő –egy orvos – mondott köszönetet az orvosoknak, az ápolóknak, és mindenkinek, akik aggódtak érte.

Voltak persze vidámabb esetek is. A kedves barátunknak mindenképpen szerettük volna a születésnapi ajándékát átadni, ezért megkértük, hogy az emeletről – madzaggal – eresszenek le egy kosarat.

A vári kihalt Úri utcában nagy nevetés fogadta azt, amint a fölhúzott kosárban észrevették a „vírusölő" ajándékot, egy üveg ízletes körtepálinkát.

Elmondhatjuk, hála a kormányzat idejében meghozott intézkedéseinek, és nem utolsósorban a magyar emberek fegyelmezettségének, hogy viszonylag jól sikerült a vírust – közösen – kordában tartanunk.

Gondoljunk arra, hogy az azonos lélekszámú Belgiumban és Svédországban tízszeres a halottak száma.

Sajnos, a jelenleg környezetünkben ismét drasztikusan növekszik a betegeknek, illetve az áldozatoknak a száma.

Vigyázzunk nagyon egymásra! Reméljük, hogy jövőre már vidám hangulatban ünnepelhetünk.

Kívánjuk azt, hogy idén kisebb létszámban, családi és baráti társasággal boldog órákat töltsünk el a Náczihegyen!

NAGYPÁL Gábor

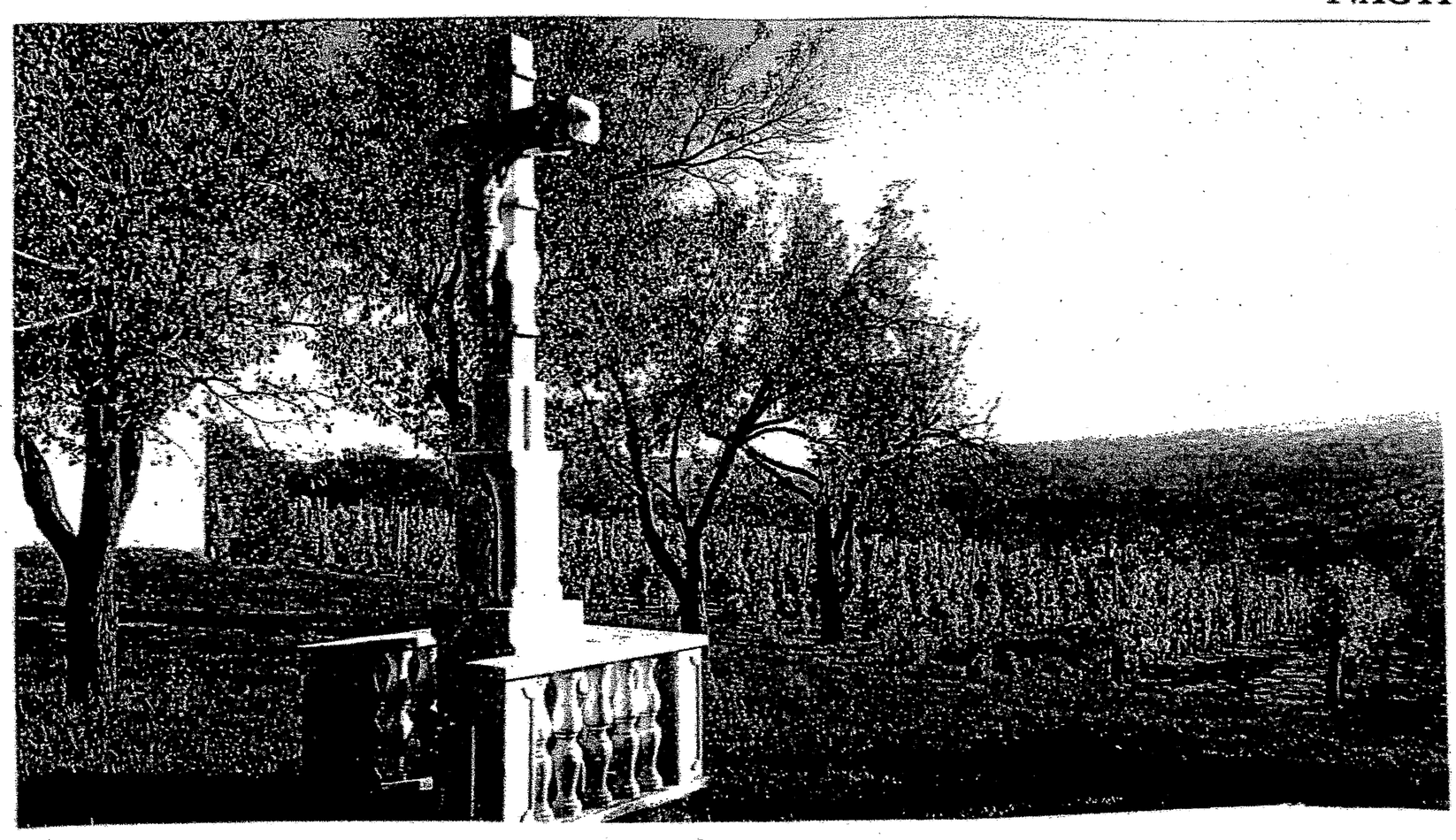

Ünnepi beszéd: Vörösmarty Éva

Műsorvezető: Néninger Jánosné Péti Mária

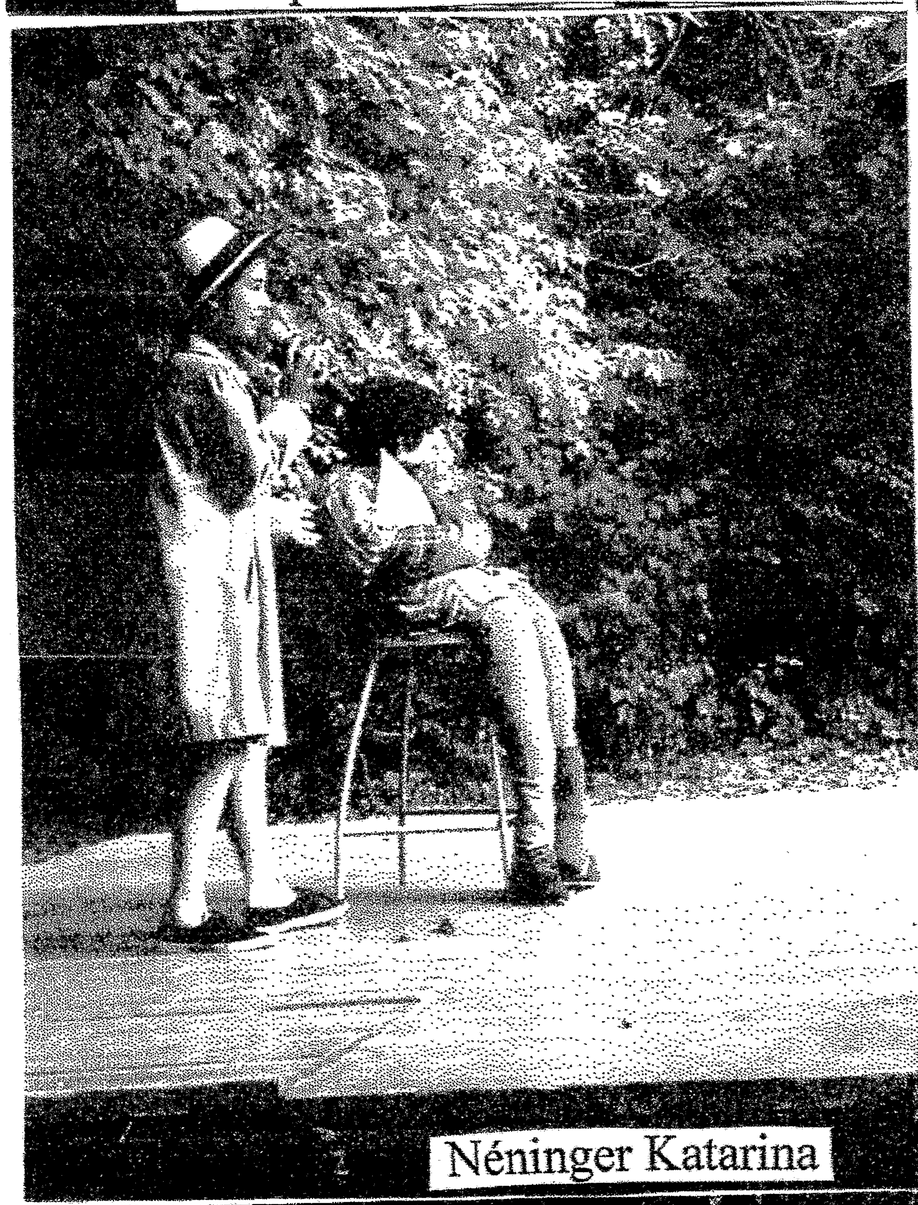

Néninger Katarina

Dömötör Szonja és Vörös Kristóf

A Bakáts téri Ének-Zenei Általános Iskola SoulAir kórusa
Karvezető: Molnár Mónika

Nagypál Csanád felvételei

2019/2020 a Náczihegyen: Beszámoló egyesületünk, a PUNKTE egy éves tevékenységéről

Az éves beszámolónk az eddigi gyakorlat szerint a Spiegel megjelenéséhez igazodva a tavalyi Ignác naptól (2019. július 27.) 2020. július elejéig tart.

A tavalyi Spiegelből már kimaradt, hogy július 6-án Pannonhalmára kirándultunk pulaiak és egyesületi tagok együtt, 28-an.

A kirándulásnak a költségeit a Német Nemzetiségi Önkormányzat és a PUNKTE támogatta.

Szép időnk volt, és nagy élményt jelentett az ezeréves apátság és a gyönyörű gyógynövénykert.

Éppen levendulavirágzás idején jártunk ott, láthattuk a levendulaolaj lepárlásának folyamatát is.

A 2019. esztendőben az Ignác-napi szentmisét Kiss Domonkos OSB tihanyi bencés atya tartotta.

És ismét megörvendeztetett bennünket Polgár Zsófia (Szabó Károlyné unokája), valamint Hollós Mátyás az orgonajátékukkal és az énekükkel.

Az ezt követő, délutáni ünnepségen a megjelenteket Szenger István polgármester köszöntötte.

Ő megemlékezett a több mint kétszázhetven esztendeje kalandos úton ide érkezett ősökről, az élhető világ megteremtésének nehéz folyamatáról.

Üdvözölte a szép számban jelenlévőket Nagy-Molnár Dóra, a pulai Német Nemzetiségi Önkormányzat nevében.

Továbbá, Csebi-Pogány Péter is üdvözlő beszédet mondott, a nagyvázsonyi Német Nemzetiségi Önkormányzat, valamint Nagyvázsony testvértelepülése, Falkenberg küldöttsége nevében is, német és magyar nyelven.

A legnagyobb örömünkre két kedves pulai gyermek, Dömötör Szonja és Vörös Kristóf mondott verset.

Az ünnepi beszédet Vörösmarty Éva, a Veszprém megyei Közgyűlés alelnöke tartotta, aki korábban a Veszprém megyei Értéktár Bizottság elnöke volt. A meghívása azért is volt indokolt, mert Pula Települési Értéktárába a 2019. évben került be a Náczihegy.

Ezután a „Mindenki" című Oscar-díjas filmből ismert Bakáts téri Ének-zenei Általános Iskola Soul Air kamarakórusa énekelt, ahol a karvezető Molnár Mónika.

Ezt követően Néninger Katarina szavalt verset. A rajzpályázat jutalmait Nagypál Gábor osztotta ki.

Az Önkormányzat és a Német Nemzetiségi Önkormányzat jutalmakat adott át a falu és a Náczihegy tevékeny polgárainak.

A hagyományainknak a folytatásaként a Szent Ignác-szobor lábát Péti Miklós náczihegyi szőlősgazda locsolta meg a 2018-as évjáratú borával.

Az ünnepség után pogácsa, bor, valamint üdítő mellett jóízűen beszélgettünk a Szent Ignác téren.

A fellépőket, illetve a vendégeket Jáger Stefán látta vendégül a saját pincéjénél egy finom pörköltre.

A pincéknél a már hosszú évek óta megszokott vidám családi, baráti találkozókra került sor.

Az immár hagyományos Márton-napot a Károly-napi búcsúval összekapcsolva ünnepeltük meg az Önkormányzattal és a Német Nemzetiségi Önkormányzattal közös szervezésben a Faluház nagytermében.

Koczor Kálmán, a Magyarországi Borrendek Országos Szövetségének az elnöke a szőlőtermelés, illetve a borászat időszerű kérdéseiről beszélt.

Megtudtuk tőle, hogy az éghajlatváltozás akár azt is eredményezheti, hogy a Náczihegynek az éghajlata lesz a lehető legjobb a jó bor termelésére.

Mindezek után a Piktorella Kívánság Műhely különböző mosolytábláknak a készítésével biztosított érdekes, vidám és kellemes időtöltést az alkotó kedvű gyerekeknek, fiataloknak és felnőtteknek.

Amíg az asztalok körül sokan rajzoltak, írtak, a többiek jót beszélgettek jó pulai borok és pálinkák mellett.

A múlt évről az idei tavaszba áthúzódó tevékenységünk volt, hogy az Önkormányzattal közösen táblaszövegeket szerkesztettünk.

A buszmegállóban lévő rövidebb, a templom előtti hosszabb szövegű, részletesebb községismertető táblák és térképek, valamint a Náczihegy története nagy örömünkre szép kivitelben adja hírül az arra járóknak, az olvasóknak, hogy nem akármilyen falu a miénk!

A szép képekért Holczer Balázs alpolgármestert illeti a dicséret, a náczihegyi tábla állítása pedig az új „polgárunknak", Horváth Péternek az érdeme.

A táblák nyomdai munkájának pénzügyi támogatása pedig az Önkormányzatnak köszönhető.

A múlt esztendő végén értesítette a Herman Ottó Intézet a Pulai Önkormányzatot, hogy a pályázatunk a Náczihegyi Középső út építésére és az őshonos gyümölcsfák telepítésre eredményes lett.

Azóta már elkészült az őshonos gyümölcsfaoltványoknak az elültetése is, és – módosított határidővel – remélhetőleg az útépítés is megvalósul majd.

2020. február 15-én az Önkormányzat lakossági tájékoztatást tartott a pályázattal kapcsolatban.

Ezután került sor a PUNKTE közgyűlésére. Egyperces néma fölállással adóztunk két, a közelmúltban meghalt egyesületi tagunk emlékének.

Így Dr. Scholtz Józsefre és Bányainé Matting Bernadettre emlékeztünk. A közgyűlésen hat új tag lépett be az egyesületünkbe.

A közgyűlésen meghirdettük azt, hogy a legközelebbi alkalommal egy elnökségi tagot, valamint a Felügyelő Bizottságba két tagot kell választanunk.

A közgyűlésünk elhatározta azt, hogy az épülő útnak a meghosszabbítására gyűjtést szervezünk.

Fölmerült továbbá, hogy a fák, bokrok, cserjék visszavágásával az út 3x3 méteres szelvényét tisztán kell tartani.

Ez a telektulajdonosok kötelessége. Közös érdekünk, hogy ezt minden telektulajdonos lelkiismeretesen megtegye.

Elnökünk, Jáger Tamás ebben az évben is határidőre benyújtotta a kötelező adatszolgáltatásokat: a jelentést az OBH felé, az adóbevallást, valamint a statisztikai jelentést.

A 2020. évi kirándulásunkat a komáromi Monostori erődbe terveztük. Ez a koronavírus miatt elmaradt, éppen úgy, mint a Náczihegyi Ignácnap megünneplése.

A kirándulást jövőre halasztjuk. Reméljük, hogy a Márton napot a fényképkiállítás megnyitójával egybekötve meg tudjuk tartani.

BÚS Mária

Megkésett megemlékezés NÉMETH Gábor plébánosra

Az emberek kisebb-nagyobb csoportját mélyen megrázó események emléke hosszan sajogva sokáig él.

Ilyenek a második világháború történései is. Hatvanegy éve, hogy NÉMETH Gábor nyugdíjas nagyvázsonyi plébánost agyonlőtte egy szovjet katona.

Nem egyedülálló az eset. Az időszerűsége abban rejlik, hogy a mártír pap egyáltalán nem volt hétköznapi ember, ráadásul mindez Pula határában történt.

NÉMETH Gábor Tárkányban (Komárom megyében) született 1870-ben, és 1895-ben szentelték pappá.

Nagyvázsonyban kezdte a működését, először káplánként. Igen rövid somogysámsoni káplánkodás után, 1904-től Nagyvázsonyban lett plébános.

A vallás- és a helytörténeti kutatói, szerzői és kiadói tevékenysége tette széles körben ismertté.

A nagyvázsonyi káplánsága idején a Zichy-kastély padlásán tárolt iratanyag késztette behatóbb történeti kutatásra.

Ennek eredményeként 1901-ben jelentette meg az *Adatok Nagy-Vázsony történetéből* című könyvét, amelyet ma is fontos forrásként használnak.

Harminc évig tartó plébánossága után 1935-ben lett nyugdíjas, de továbbra is Nagyvázsonyban lakott.

1945-ben a háborús arcvonal közeledtére Pulára jött. Ugyancsak ide menekült az 1941-től Délvidéken, Alsólendván kántor-tanítóként működő LÁTRÁNYI-LEITOLD Antal, a családjával együtt.

A pulai származású és 1919-től 1941-ig itt tanító LÁTRÁNYI-LEITOLD Antal hitvese, BÖCSKEI Ilona a nagyvázsonyi plébánián nevelkedett, és nőtt föl a NÉMETH Gábor nyugdíjba vonulása előtti években.

LÁTRÁNYI-LEITOLDék a Pulától északra fekvő Farkas-árok mészkő szurdokában alakítottak ki óvóhelyet.

A céljuk az volt, hogy ott vészeljék át a harcokat, valamint az utána várható különböző megpróbáltatásokat.

Március 23-án oda is költöztek, NÉMETH Gáborral együtt. Március 26-án LÁTRÁNYI-LEITOLDék nagyobbik fia egy hátizsákkal elindult a faluba, de utána szóltak, hogy a hátizsákot ne vigye magával.

A faluban akkor még német katonai alakulat állomásozott. A hátizsákot a fiú letette, és indult tovább.

A hátizsákért NÉMETH Gábor ment. Közben a Farkas-árkot északról átszelő nyiladék déli részének magasából oroszul kiáltottak, de ezt az ott levők nem értették.

A későbbiekben e fölszólítást úgy értelmezték, hogy valószínűleg azt kiálthatták, hogy a pap ne vegye föl a zsákot.

Amikor NÉMETH Gábor fölemelte azt, a szovjet katona a fegyverével habozás nélkül lelőtte őt.

Az indokolatlanul megölt papot a valaha itt ólálkodó utolsó ordasról elnevezett árokban temették el ideiglenesen.

Később, a nyugalmasabb időszakban, a nagyvázsonyi temetőbe helyezték át a földi hamvait.

A LÁTRÁNYI-LEITOLD fiúk által a szomorú esemény utáni napokban elmondottak alapján HARMATH István tanár adta tovább hitelesen e történetet három évtizeddel ezelőtt, és most az emlékezetéhez híven lejegyezte:

REMÉNYI Antal

(Megjelent a 2006-os számunkban)

Még egyszer Németh Gáborról

Nádor István többször felhívta a figyelmünket, hogy Németh Gábor hajdani nagyvázsonyi plébánosnak a személye, valamint a halálának a körülményei Pula helytörténetének fontos értéke és eseménye.

A 2006. évi Náczihegyi Tükör–Spiegel 22. oldalán *Reményi Antal: Megkésett megemlékezés Németh Gábor plébánosra* címen részletesen megírta Németh Gábor életét és művét (*Adatok Nagyvázsony történetéből*. Veszprém, 1901), és a halála körülményeit.

Emlékeztetőül e lapokon újra olvashatjuk az általa leírtakat. Elgondolkodtató, hogy milyen hamar kiesett az emlékezetünkből ez az írás.

Ezért a faluismertető tábla szerkesztésekor több forrásból is igyekeztünk tájékozódni. Ezek összhangban vannak a leírtakkal, de színesítik és gazdagítják az eddigi tudásunkat.

Egyébként ugyanezen évi Spiegel 6. oldalán a lapozgató összeállítást közöl a Kab-hegy vidékéről írott régi írásokból, és ezek között az első éppen a Németh Gábor gyűjtéséből származó idézet, amely Zichy Imre 1715-ös rendelete alapján a Kab-hegy korabeli vadállományáról ad képet.

Az interneten is elérhető *Pfeiffer János: A veszprémi egyházmegye történeti névtára* (München, 1987) című műve.

Az ebben közölt adatok összhangban vannak a többi, általunk is ismert adattal, kivéve a halálozásnak az idejét, amelyet tévesen 1945. január 1. keltezéssel jelöl meg.

Csipszer János jóvoltából tudjuk, hogy a vigántpetendi *Historia Domus* másolatában a következő olvasható:

„Nagyvázsonyban Németh Gábort, az öreg, nyugalmazott plébánost lőtték le. Süket volt szegény és nem hallotta, mikor megállásra szólították fel."

Emellett sikerült megtalálni két személyt, akik emlékeztek a történetre, illetve egyes szereplőire.

Álljon itt, mit tudnak Németh Gábor haláláról. Fontos megjegyezni, mert az eseményeket lényegesen befolyásolta, hogy azokban a napokban Pula környékén a német és az orosz hadsereg katonái is jelen voltak.

Simon Lászlóné Kardos Julianna (94 éves), a korabéli nagyvázsonyi kántor felesége: Németh Gábor a Kab-hegyen bujkálóknak ennivalót vitt egy hátizsákban. Egy fiúval ment ki a hegyre. A fiú a pulai tanító, Látrányi Antal fia volt. A fiú azt mondta az atyának, hogy éhes. Németh Gábor erre levette a válláról a hátizsákot.

A mozdulatot meglátta a közelben lévő orosz katona, aki félreértve a helyzetet, lelőtte a papot. Simon Lászlóné úgy mondta, hogy azt hitte a katona, hogy a pap és a gyerek veszekszik.

Viszt Jánosné Steierlein Anna (86 éves) (anyja neve Steierlein Katalin) a következőkre emlékszik a fent említett pulai tanítóval, Látrányi Antallal kapcsolatban.

A Látrányi magyarosított név, valójában Leitold Antal volt a születési neve (testvére Leitold Márton, az ő lánya Leitold Vera néni, aki Csipszer János mellett lakott).

Sokáig tanítóskodott Pulán, nagy bajusza volt, felesége, Böcskei Ilona, a templomban kántorkodott (orgonált), a gyerekeknek színdarabot tanított be.

Öt gyerekük volt, az időstől a fiatal felé: Jancsi, Toncsi, Sanyi, Lajos, Miklós. A legfiatalabb, Miklós volt Annus nénivel egyidős.

Erre biztosan emlékszik, mert táncnál egy párba állították mindig őket (Viszt néni 1945-ben 11 éves volt).

Dr. Sonnevend Imre erdőmérnök az érdeklődésünkre a következőket írta: „Én 1973-ban üzemterveztem a pulai állami erdőt, és megtaláltam Németh Gábor ideiglenes sírját, illetve a helyét, ahol lelőtték.

Egy korhadt kis fakereszt volt ott, amit, ha jól emlékszem, le is festettem fehérre. Ez a Mulató- (vagy a Farkas-)árokban volt.

Az öregúr már elég idős volt és bujkált, az oroszok meg partizánnak nézték. Pfeiffer János papi névtárában azt írja, hogy 1935-től nyugállományban volt, és 1945-ben, 74 évesen a »háború áldozata« lett."

Mindezek után, amennyiben elolvassuk Reményi Antal írását, elgondolkozhatunk rajta, milyen jó, hogy éltek és élnek körülöttünk emlékezők.

Milyen jó, hogy volt, aki le is jegyezte a történetet. Hasznos az is, ha emlékeztetnek bennünket a múlt egy-egy, lassan akár feledésbe merülő történésére.

A történelem nemcsak a könyvek lapjain létezik, hanem a családjaink történetében, az idősebb emberek emlékezetében, a táj történetében is, ahol élünk. Alkalomadtán jó lenne szervezni egy túrát a fönt említett kereszt fölkeresésére.

BÚS Mária – JÁGER Tamás

Ötven esztendeje halt meg Fekete István

Fekete István 1900. január 25-én született a Somogy megyei Göllén. Már gyermekkorát is meghatározta a természet szeretete és az irodalom iránti érdeklődése.

A néhány katonaesztendeje után Mosonmagyaróvárott szerezte meg a gazdatiszti diplomáját.

Megházasodott, ezt követően Ajkán kapott gazdatiszti állást. Ettől az időtől kezdődött Veszprém megye iránti szeretete.

A sikeres gazdatiszti tevékenységével az 1930-as esztendők végére országos hírnévre tett szert.

Közben novellákat írt a paraszti életről és a vadászatról. Az írásai kezdetben a *Nimród* vadászújságban jelentek meg.

Kittenberger Kálmán, a híres vadász biztatására egyre több írása jelent meg irodalmi lapokban.

A Koppányi aga testamentuma végre meghozta számára az irodalmi ismertséget. Sorra jelentek meg és több kiadást is megértek a sikeres írásai.

Fekete István soha életében nem politizált, ám az igazat mindenről megírta. Az 1919-es vörösterrorról is, amely a *Zsellérek* című művében jelent meg.

A háború utáni új rendszerben kegyvesztett lett. 1946 egyik napján az ÁVÓ elvitte a hírhedt Andrássy út 60-ba.

Összeverték annyira, hogy a fél veséjét és a fél szemét elvesztette. Néhány nap múlva egy katonai autóból kidobták a budai János kórház közelében.

Járókelők vitték be a kórházba, ahol hetekig kezelték. (Bizony, ilyen idők voltak akkoriban!)

Az irodalmi műveit nem adták ki sehol, a *Zsellérek* című művét elégették. A családját több mint tíz évig alkalmi munkákból igyekezett eltartani.

Néhány rövidebb novellája végre-valahára megjelent ekkor az *Új Ember* című katolikus hetilapban.

Az 1957-ben írott *Tüskevár* című ifjúsági regénye ismét meghozta számára a sikert, és 1960-ban *József Attila*-díjat kapott.

Ettől kezdve azután sorra jelentek meg az embernek és a természetnek a szeretetét ábrázoló művei, amelyek tükrözték az író mély vallásosságát.

Az ifjúsági regényei és az állatregényei nagy sikert arattak, köztük többet – *Tüskevár, Vuk* – meg is filmesítettek. Az egyik legnagyobb ifjúsági írónkká emelkedett.

Fekete István ötven éve, 1970-ben hunyt el. Az emlékét Ajkán emléktábla, Göllén emlékház őrzi. 2000-ben *Magyar Örökség*-díjjal ismerték el a munkásságát.

Gondoljunk szeretettel a megyénk nagy barátjára! Zárásul egy tőle vett idézet: „Kerestem az utat, a patakot, a cserszagú erdőt.... s közben megtaláltam a Hazámat."

NAGYPÁL Gábor

FEKETE István: Az ima

Az ima nálam nagyon régen kezdődött. Szinte emlékeim legelején. Ülök az ágyban és egy pár száraz, öreg kéz összefogja az enyéimet.

– Mondd, kisfiam…

És én mondtam utána az imát. Az ágy puhasága simogatott, az est zsongított, az álom a szemem körül járt és én mondtam az imát, és gyönge gyermeki képzeletemmel felemeltem lelkem az Istenhez.

Később – a diákévek kamaszos rohanásában – az ima a templomot jelentette, ahol elcsitultak a zűrzavaros vágyak, lassúra vált a lépés, tompán koppantak a szentelt kövek és az oltár előtt lobogó örökmécs mindig megmelegített, ha kinyújtottam feléje didergő kezemet.

Ekkor már nem könyvből imádkoztam és nem is a régi kis imádságokat mondtam. A kivilágosodó értelem szavakat keresett, melyek újak, szépek voltak és csak az én örömömet, bánatomat, kérésemet vitték az Örökkévaló elé.

Aztán jött az előbbi világégés és mindig mélyen megrendített az imára zendült kürtök rivalgása s a térdre hullt harctérre induló századok halálos csendje, ahol szinte érezni lehetett az elhagyott otthonok felé szálló gondolatokat, aggódást, szeretetet, igazi imát, ami hangtalanul szárnyalt a halál felé induló férfiak lelkéből.

Ó, milyen kicsik és mégis mennyire férfiak voltak ezek a katonák, akik káromkodva ébredtek, káromkodva feküdtek és csak itt döbbentek rá, hogy az igazi kiállás hitben, vérben, fájdalomban, betegségben – és imádságban akár ezrek előtt a nyílt terek porában: az egyetlen és valódi férfiasság.

Aztán jött a zuhanás Trianon halálos völgyébe. Jött a megalázás, a szégyen, az elesettség, szegénység, járvány és jöttek az imák.

Az egész nemzet megtanult imádkozni és nem szégyellték már a férfiak sem – egy-egy „szóra" – befordulni a templomba.

Ezek a férfiak többnyire megjárták a harctereket és megtanulták, hogy egyetlen félelem örökös csak – nem halálfélelem, hanem az istenfélelem.

És ahogyan az imádság felé fordult a nemzet, úgy emelkedtünk ki a halálra ítéltség posványából.

Amilyen csendesek lettünk, olyan hangos volt körülöttünk a győztesek páholya, és amilyen fennhéjázók voltak ők, olyan alázatosak lettünk mi, mert akkor éreztük már, hogy az alázatosságnál nincsen nagyobb a világon. És elhallgatott körülöttünk az erőszak süvöltése, mert halkan szólni kezdtek a kassai harangok és meghallhatták az egész világon, amikor a dómban a magyarok Te Deum-ot imádkoztak.

Nagy, szent pillanatokban mindig az ima volt velünk, mellettünk, értünk. Nagy örömökben, nagy sírásokban, csendben és viharokban: ima, ima.

És most mégis mind több helyen hallom, olvasom azt, hogy valaki imádja a lencsefőzeléket, imádja a karóráját, imádja a kirándulást és a táncot.

Préda lett ez a szó, melyet magyar parasztól sohasem hallott senki, és elkopott lassan, mint a kocsmaküszöb.

Mindenki „imád" mindent. A lovát, a szeretőjét, a nyakkendőjét... megszentségtelenítve egy szót, az emberi lélek néma himnuszát, tisztaság, a kérés, a vigasz, a félelem, az istenkeresés egyetlen, utolsó felkiáltását, amikor már nincs semmi, de semmi segítség, mentsvár, csak az ima.

Ne imádj hát mindent, édes Magyarom, ne szórd lelked aranyát, nyelved szépségét a rombolás disznai elé, ne imádj semmit, csak az Istent, mert nem tudod, milyen idők jönnek és nincs az a vihar, mely elpusztíthatna, ha veled van az imádság és veled van az Isten.

Békés gondolatok

(Ismeretlen szerző)

Kicsit több békesség, jóság, szolidság,
kevesebb viszály, irigység,

kicsit több igazság úton-útfélen,
kicsit több segítség bajban, veszélyben,

kicsit több „mi" és kevesebb „én",
kicsit több erő, remény,

és sokkal több virág az élet útjára,
mert a sírokon már hiába.

Fűben-fában orvosság: A fekete bodza (*sambucus nigra*)

Gyógynövényes rovatunkat több olvasónk kérésének engedve indítottuk el, tekintve, hogy egyre többen használják nagyanyáink és nagyapáink több évszázados tapasztalatokon alapuló természetből merített fortélyait az orvosi kezelés kiegészítéseként egyszerűbb bajokra.

A helyi viszonylatot tekintve igazán nem is kezdhetnénk semmi mással. Különösebben bemutatni sem kell senkinek ezt a lombhullató cserjét, hiszen szinte mindenki megtalálhatja a kertje sarkában.

Szedheti májusban a fehér színű, tányérszerűen elhelyezkedő kellemes illatú virágját, de augusztusban a megérett lilás bogyós termése is fogyasztható.

A környékünkön – Halimbán – élt dr. Szalai Miklós gyógyfüves esperes könyvében a következőket találjuk róla:

„Izzasztó, lázcsillapító, immunstimuláns és gyulladáscsökkentő hatású, apró, vajsárga színű virágait meghűlés elleni, vizelethajtó és anyagcsere-javító teakeverékek alkotórészeként hasznosítják."

„Teakészítési javaslat: Öntsön 2 dl forrásban lévő vizet 2 teáskanálnyi bodzavirágra, 10 percig áztassa lefedve, majd szűrje le."

„A fekete bodza legismertebb rokonfaja, a gyalogbodza, felálló szárú kóros évelő, melynek szárai télen elfagynak.

Virágai fehérek, porzói bíborszínűek, július-augusztusban nyílnak. Fekete termései a fekete bodzáéval ellentétben éretten is felfelé állnak."

Általában három-négy méter magasra nő. Tisztelet a kivételnek, sétáljunk el például a pulai vízmű első kútjához.

Annak a bejárata mellett találunk egy igazán gigászit (e cikk ihletőjét). A közel tízméteres magasságával, 131 centis földfelszíni körméretével tekintélyt parancsoló példány. Reméljük, még sokáig gyönyörködhetünk benne.

A bodza fája könnyen megmunkálható. Máig őrzöm a nagypapám egyik bodzafából készült kőműves simítóját, sajátos anyaga révén különösen alkalmas volt a beton és a malter felületének a finom elmunkálásához.

A hosszú egyenes hajtásaiból például lapátnyél készült. Sajátos tárgyakat is készítettek belőle, ennek a legfőbb oka az, hogy az ágak belsejében jellegzetes, puha, szivacsszerű rész, a bodzabél húzódik végig.

Ezt a szivacsos részt eltávolítva (forró dróttal kiégették) egyszerű, üreges botot kapunk, amely számos tárgy (bodzasíp, furulya, bodzapuska) készítéséhez kiváló.

Ne felejtsük el azért azt sem, hogy a pulai határban három gondos gazdának (Leitold István, Puskás Szilárd, Szenger György) köszönhetően három szépen művelt nemes bodzaültetvény található.

Ezeknek a termése után különböző külföldi élelmiszeripari feldolgozóüzemek érdeklődnek évről évre (természetes élelemszínezék céljából).

Sorolhatnánk a feldolgozási módjait a virágjának (tea, szörp, likőr, üdítő, palacsintatésztás lepény), a termésének (lekvár, bor, pálinka, tinktúra), soká érnénk a végére.

Közzéteszünk inkább a következőkben mindkét alapanyagból egy-egy, már jól bevált receptet.

Nagy-Molnár Dórának a bodzaszörp-receptje: Hozzávalók: 5 liter víz, 2 darab citrom, 12 dkg citromsav, 3 kg cukor, 1 szalicil, 30 db bodzavirág.

Elkészítése: a vízbe beletesszük a virágokat, valamint a karikára vágott citromot. Hagyjuk két napig állni, ugyanakkor minden nap megkeverjük.

Ezután hozzáadjuk a cukrot, citromsavat, szalicilt, és még két napig így hagyjuk. Naponta kevergetjük. A harmadik napon sterilizált üvegekbe szűrjük.

Linczényiné Ildikó bodzadzsemje mézzel és citrommal: Hozzávalók: 2 kg tisztított bodzabogyó (lehetőleg ne közvetlenül az országút mellől szedjük!), 1 db biocitrom, 75 dkg cukor, 2 csomag vaníliás cukor, 2-3 evőkanál méz, 2 csomag dzsemfix.

Elkészítése: a bodzabogyót leszárazzuk, szűrőben folyóvíz alatt alaposan átmossuk, lecsepegtetjük.

A citromot felkarikázzuk, a magokat eltávolítjuk, és a bodzához tesszük. Lekvárfőző lábosban így föltesszük főni kb. 20-30 percig (amíg a bogyók össze nem esnek).

A tűzről levesszük, a citromkarikákat eltávolítjuk róla, miután kihűlt botmixerrel kissé összetörjük az egészet (de azért maradjanak benne szemek).

Újra föltesszük főni a cukorral és a vaníliás cukorral, majd mintegy 4-5 perc után sűrű szitán át keverés közben hozzáadjuk a dzsemfixet, és így további egy percig főzzük.

A tűzről levéve hozzáadjuk a mézet, elkeverjük, de már nem főzzük. Forrón a sterilizált üvegeket púposan teletöltjük, lezárjuk, fejtetőre állítva hagyjuk kihűlni.

Hogy maga a növény mekkora kedvenc a családjukban, azt az is mutatja, hogy Ildikó néninek a fekete szőrmók kutyája is a Bodza nevet kapta!

Álljon itt – végezetül – egy vicces történet a gyalogbodzának a hashajtó hatásáról (készítette: A pulai klubkönyvtár honismereti szakköre, Pula, 1973.):

A történet *A Pulai olvasókönyv Reményi Antal emlékére* című kiadványnak *A régi öregek mondták* fejezetéből származik.

„Egy pulai ember a Kirinákkeleknél (Templomföld-dűlő) összeszedte a bodza (gyalogbodza) termését, azt a fekete bogyót, és bort készített belőle.

A grófi béresek a Náczihegyre (szőlős-gyümölcsös dűlő) vittek trágyát. Ezeket fölhívta a pincébe, hogy kóstolják meg a bort.

A béresek megkóstolták és finomnak találták; elég jól berúgtak. De a bor hatására mindegyik olyan hasmenéses lett, hogy egyik a másik után bent a majorban vécézett be."

JÁGER Tamás

Néhány érdekesség a Kab-hegyről és a pulai bazaltbarlangról

Egy keresztrejtvényfejtés kapcsán kezdtem érdeklődni a mindnyájunk számára eddig is ismert, Pula fölé magasodó hegy, a Kab-hegy iránt.

A „Déli-Bakony egy kevésbé ismert vulkánja" keresztrejtvény-kérdés megfejtése a „Kab-hegy" volt, a „vulkán sajátos rétege" kérdés megfejtése pedig a „bazaltnyirok".

A kérdéskörben tájékozódva az általam elérhető és megérthető geográfiai szakirodalmakból a következőket tudtam meg.

„A dunántúli bazaltvulkánosság legnagyobb összefüggő kiterjedésű képviselője az Úrkút, Padragkút, Öcs és Pula községek határában lévő 599,99 méter magas Kab-hegy, mintegy 33 km^2 bazalt, illetve bazalttufa terület." állapítja meg Dr. Vörös István.

(*A Kab-hegyi terület vulkanológiai és hegységszerkezeti viszonyai.* Földtani Közlöny 1966. 292–300.)

1818-tól kezdve számos földtani kutatás foglalkozott a Kab-heggyel. A földtani vizsgálatok célja a bazalttakaró pontos elhelyezkedésének, jellemzőinek vizsgálata, a többi kőzet (különböző mészkövek, édesvízi mészkő, fődolomit) kőzethatárainak megállapítása, a vulkáni folyamatok ideje, tulajdonságai. A huszadik század második felében a barlangászok is sokat tettek hozzá e kutatásokhoz.

A Kab-hegy legnagyobb tömegű felszíni és felszín alatti kőzete a fődolomit. Az eddig mért legnagyobb vastagsága 800 méter.

A részben e fölött is elhelyezkedő bazalttakaró három egymástól elkülöníthető rétegre osztható, melyek más-más kiömlési időszakból származnak.

A Kab-hegyen a bazaltömlések a földtörténeti újkorban, a pliocén korban következtek be, mindössze néhány millió éve.

Az első két kitörés anyaga a terület bazalttal borított részein általában mindenütt megtalálható, míg a harmadik a tetőrégió kúpját alkotja.

A Kab-hegy bazaltköpenyének vastagsága átlagosan 20-40 méter, de a csúcs közelében a 100 métert is eléri.

Az egyes lávarétegeket a bazalt mérsékeltövi mállásterméke, az úgynevezett *bazaltnyirok* választja el, amely a kitörések szüneteiben keletkezett.

Ennek a színe vöröses, az állaga agyagszerű, jelentős mennyiségben tartalmaz elmállott bazaltdarabokat. Az átlagos vastagsága 2–6 méter, de egyes helyeken a 20 métert is elérheti.

A lehulló csapadék e rétegig ér el, majd számtalan résen át szivárogva jut a felszínre, ott nagy kiterjedésű mocsaras területeket alakítva ki.

Öcs és Pula térségében egykor bővizű karsztforrások fakadtak, de a környék bauxit- és szénbányászatának hatására az 1970-es évekre mind elapadtak.

Talán hosszú távon remélhetjük e források újraéledését. (Németh Róbert: *A Kab-hegyi bazalttakaró depresszióinak vizsgálata.* Karszt és Barlang 2000–2001. évfolyam, kiadva Budapest, 2005. 33–41.)

A Kab-hegy bennünket érintő legfőbb érdekessége a pulai bazaltbarlang. Az első irodalmi adat a barlangról Markó Lászlótól származik, aki három társával 1955-ben tárta fel az eltömődött bejáratú barlangot.

Erről részletesen beszámolt a *Karszt- és barlangkutatási tájékoztató* 1960. június számában (323–324.).

Ez a leírás a szakmai folyóiratok előrehaladott digitalizációjának köszönhetően ma már bárki számára olvasható a világhálón.

Ezen írások között lapozgatva lenyűgözőnek találjuk azt a hőskort, amelyben érdeklődő, bátor emberek nyilván a mai korszerű felszerelések és műszerek híján, szabad idejükben igyekeztek feltárni a föld mélyének titkait.

Az első feltáró, Dr. Markó László, aki 1928-ban, Debrecenben született, a pulai bazaltbarlang föltárása idején a veszprémi Magyar Ásványolaj- és Földgázkísérleti Intézetben (MÁFI) folytatott kutatásokat, majd az 1965 és 1986 közötti időszakban a Veszprémi Vegyipari Egyetem Szerves Kémiai Tanszékének volt a vezetője.

Számos külföldi egyetemen volt vendégprofesszor, és számtalan kitüntetés tulajdonosa. 1976-ban lett a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) levelező, majd 1987-től rendes tagja.

Markó László írásának a címe: *Beszámoló a veszprémi barlangkutató csoport 1954–1959. évi munkájáról.*

A bevezetőben leírja, hogy a barlangkutató csoport kisebb megszakításokkal 1954. augusztusa óta működött.

„Munkaterületük a feltáró barlangkutatás szempontjából eddig teljesen elhanyagolt Bakonyhegység.

Habár a Bakonyban nagykiterjedésű, összefüggő és földtanilag háborítatlan karsztvidékeket nem találunk, az egyes egymástól elszigetelt és részben összetöredezett karsztos rögökben mégis sok karsztjelenség figyelhető meg, melyek közül többet feltárásra és kutatásra is érdemesnek ítéltünk. Mivel hosszú, összefüggő, több kilométeres barlangjáratokra nem számíthattunk, nem egyetlen feltételezett barlangrendszer feltárásán dolgoztunk, hanem több, egymástól független munkahelyen végeztünk kutatásokat. Fontosabb eredményeink eddig a következők:

1. 1955. május 1-jén feltártuk a Pulai bazaltbarlangot. A pulai templomtól 1600 méterre 320°-os irányban, mintegy 300 m tengerszint feletti magasságban, a Kab-hegy bazalttakarójának DNY-i részén nyíló bejáratára Pula község tanítója, Reményi Antal hívta fel a figyelmünket. A sík terepen lejtősen induló szűk bejáratba szorult néhány kisebb bazaltszikla eltávolítása után tisztán bazalttömbök alkotta omladék közötti járatokba és üregekbe jutottunk. A labirintusszerűen húzódó járatok összhosszúságát 40 méterre becsüljük (pontosabb felmérése még folyamatban van), legmélyebb pontja 14 méterre lehet a felszín alatt. Rendkívül omlásveszélyes barlang, mely feltehetően a viszonylag vékony bazalttakaró alatti mészkő üregeinek felfelé harapódzó omlása révén keletkezett, de mészkövet még a legmélyebb részeken sem találtunk.* (*Bertalan Károly megjegyzése: a bazalt alatt fődolomit tételezhető fel.) Környékén még több kisebb-nagyobb berogyás található, valamennyi bazaltban. Részletesebb morfológiai és genetikai feldolgozást érdemelne."

Dr. Markó László 2020. júliusi szóbeli közlése szerint hárman vettek részt a feltárásban, köztük a közelmúltban elhunyt Dr. Scholtz József vegyészmérnök (náczihegyi nyaralótulajdonos, a kedves Jofi bácsi) is. Elmondta továbbá azt is, hogy annak idején ők elsősorban a karsztos barlangok föltárásában tevékenykedtek. A bazaltbarlang azért nem volt számukra annyira érdekes tudományos szempontból, mert az a víz munkájának hatására már nem fejlődik, növekszik tovább, mint a mészkőben kialakult barlangok, barlangrendszerek. Ezért külön érdekesség, hogy idővel kiderült: **a pulai bazaltbarlang az ország legnagyobb kiterjedésű ismert bazaltbarlangja**.

A részletesebb földolgozásra sor is került, 1985-ben lezajlott egy újbóli föltárás. Erről Eszterhás István tanár, barlangkutató, vulkanológus számolt be a Karszt és Barlang 1986. évi évfolyamának I. füzetében (23–32.), *A Pulai-bazaltbarlang és környéke* címmel. Az első fénykép fölirata: „A bejárati akna mellett a barlanglátogató pulaiak csoportja". Öt személy van a fényképen, valamennyien sisakban. Vajon kik ők?

A barlangot az Alba Regia Kutatócsoport egy kisebb kollektívája (Eszterhás István, Göncöl Imre, Szobonya Károly) tárta föl újra. 1984-ben öt alkalommal, összesen tizenegy napig jártak ott, majd 1985-ben egy hatnapos kutatótábort szerveztek.

Az írás első mondataiban olvashatjuk, hogy hazánkban mintegy ötven bazaltban keletkezett barlangot ismerünk, ezek közül a legnagyobb a pulai bazaltbarlang. „A Kab-hegy ellaposodó délnyugati előterében, a pulai erdőben (helyi elnevezés szerint a Felső-erdőben) a 4430-as barlangkataszteri területen található a barlang. Pula községtől északnyugat felé erdő borította lankás emelkedőn jelzés nélküli erdészeti utakon, közel két kilométer megtétele után (két nyiladékot keresztezve) juthatunk a barlanghoz, melynek bejárata egy cserjékkel ritkán betelepült tisztás déli peremét övező erdőben van. A barlang bizonyára régen ismert képződmény, de biztos adatunk róla a korábbi időkből elég kevés van. A falu idős embereinek emlékezete mintegy 40-50 évre terjed. Ők mondták, hogy ifjú korukban az volt a falubéli kirándulók szórakozása, hogy az aknaszerű üregbe nagyobb köveket dobáltak és azoknak dübörgését hallgatták."

A továbbiakban leírja, hogy a Pulai-erdő területén két kitörésből származó bazaltos réteg van. Együttes vastagságuk nem nagy, de a 22 métert meghaladja. A barlang ismert részei a bejárattól a legmélyebb pontig e kőzetben vannak. A két kiömlés között több ezer év is eltelhetett.

A barlang adatai: kb. 300 méter tengerszint fölötti magasságban nyílik. A barlang eddig ismert legmélyebb pontja a bejárat szintjétől 21,8 méter. A barlang járatainak összhosszúsága (1986-ban) 180,70 méter, így hazánk legnagyobb vulkanikus kőzetben kialakult barlangjának tekintjük. Látható, hogy a részletesebb kutatás a barlang újabb, eddig ismeretlen részeit is föltárta. A cikkben közölt alaprajz egy rendkívül zegzugos alakzatot mutat. A mélységi hőmérséklete 8,6 C°. Számos gombaspórát találtak benne, főleg penicillium-fajokat. Az itt lelt állatok nem igazi barlanglakók, inkább csak idetévedtek: meztelen csiga, kétszárnyú rovarok leltek itt menedéket. A nyuszt előfordulása pedig egyedülálló a magyarországi barlangi faunában. Alighanem a fölszínig tartó réseken jutott le, és vackot, valamint búvóhelyet épített a barlang törmelékében.

BÚS Mária válogatása

Címer és zászló

A legtöbbnyire pajzsformájú címer és a különféle nemesebb textilből készített zászló évszázadok óta az egyes közösségek (család, egyesület, község, város, állam) megkülönböztetésére szolgáló színes jelkép.

Európa nyugati részén minden településnek régebb óta van saját jelvénye, címere és zászlaja.

Az 1989–1990-es esztendőkkel eljött rendszerváltás főleg politikai változásokkal hozott a korábbi negyven esztendőhöz képest gyökeres fordulatot.

Az emberek igyekeztek a maguk, meg kisebb és nagyobb közösségeik életét okosabb és emberibb célok felé fordítani.

Az önkormányzatoknak a létrejöttével főleg a kisebb településeknek a jövőképe vált ígéretessé.

Községünk önkormányzata fönnállásának hatodik évében határozta el a helyi öntudat erősítése érdekében is a jelképek, a címer és a zászló megalkotását.

Ezt megelőzően az önkormányzati és polgármesteri levelezés fejlécén a mintegy kétszáz éves községi pecsétnyomó (bélyegző) másolata szerepelt.

E régi pecsétnyomón a XVIII., de a XIX. és a XX. századi falusi életet is alapvetően meghatározó eke két alkatrésze szerepel.

Ezek az ekevas és a csoroszlya, két írásjegy, a P (Pula) és az L (locus=helyiség) betűk kíséretében.

E pecsétnyomó ovális alakú, és a peremén belül apró levélsor övezi a belső „képet". Az ekerészek és a betűk között leveles gallyak egészítik ki az ábrát.

Hosszú töprengés után született a gondolat, hogy a községi címerbe a templomi szószék magvetője kerüljön.

E két évszázados dombormű a kétezer esztendős bibliai példabeszédek egyikének fő szereplője.

Pula múltjának sok-sok névtelen (s csak kevéssé ismert) hőse, dolgos-szorgos polgára létezett.

De a mindenkori emberi élet alapjául szolgáló kenyér megteremtője az ismeretlen hős, minden pulai őse és elődje, a szántó-vető földműves. Ő a mi címerünk fő alakja.

Címerünkben, mint minden ilyen jelképrendszerben szereplő elemek – az ember, a fa, a szántóföld –, stilizáltan, leegyszerűsítve jelennek meg.

A magvető a bal kezével fogja a nyakába akasztott és a gabonaszemeket tartalmazó vetőabroszt, jó kétszáz esztendővel ezelőtti paraszti öltözékben.

(Igaz viszont, hogy nagyon régi pulai szokásszerint a kenyérgabona vetését hajadonfőtt, kalap nélkül végezték.)

A fa az itteni környezetet, a megnyesett és újra zöldelő ága pedig a reménységet és a bizakodást jelképezi.

A új címer a régi pecsétnyomó formáját megtartva, ugyancsak tojásdad alakú, s a szélein a levélfüzér ismétlődik, az elismerés és jutalom koszorújaként.

Az ovális címerpajzs felett Mária-korona, oldalt pedig négy számjegy: 1, 7, 4, 6, ezek a falu újratelepítésének az évére, 1746-ra utalnak. A címer alsó részén, enyhe ívben a község neve: PULA.

A másik jelképnek, a zászlónak a meghatározása és az elfogadása is hosszabb vita eredménye volt.

Három vízszintes, színes sáv mellett született döntés végül: először is, a kék az égbolt, a falu és a környezetére jellemző friss levegő és a derű kifejezője.

A fehér a tisztaságnak, a becsületességnek, valamint az erkölcsösségnek a jelképe, a magán- és a közéletben egyaránt elvárhatóan.

Harmadszorra és végezetül, a zöld a települést övező-ölelő természet, a bizakodás és a remény színe.

Történelmi tényként említendő, hogy Zala megye, ahová 1950-ig Pula is tartozott, zászlójának színe a kék és a fehér.

A mai megyénk, Veszprém megye színe pedig a zöld és a fehér. Így a múltra és a jelenre is utalnak lobogónk színei.

A községünk zászlajának a közepét pedig a címerünk díszíti. A címerünknek az ábrázolásaival az alkotást, a teremtő munkát és a békességet hirdeti.

Sarkallja a község lakóit és a településsel rokonszenvezőket az egyetértésre, az összefogásra és a közösségért végzett munkára. Becsüljük tehát és védjük jelképeinket.

Reményi Antal

(Megjelent a 2004-es számunkban)

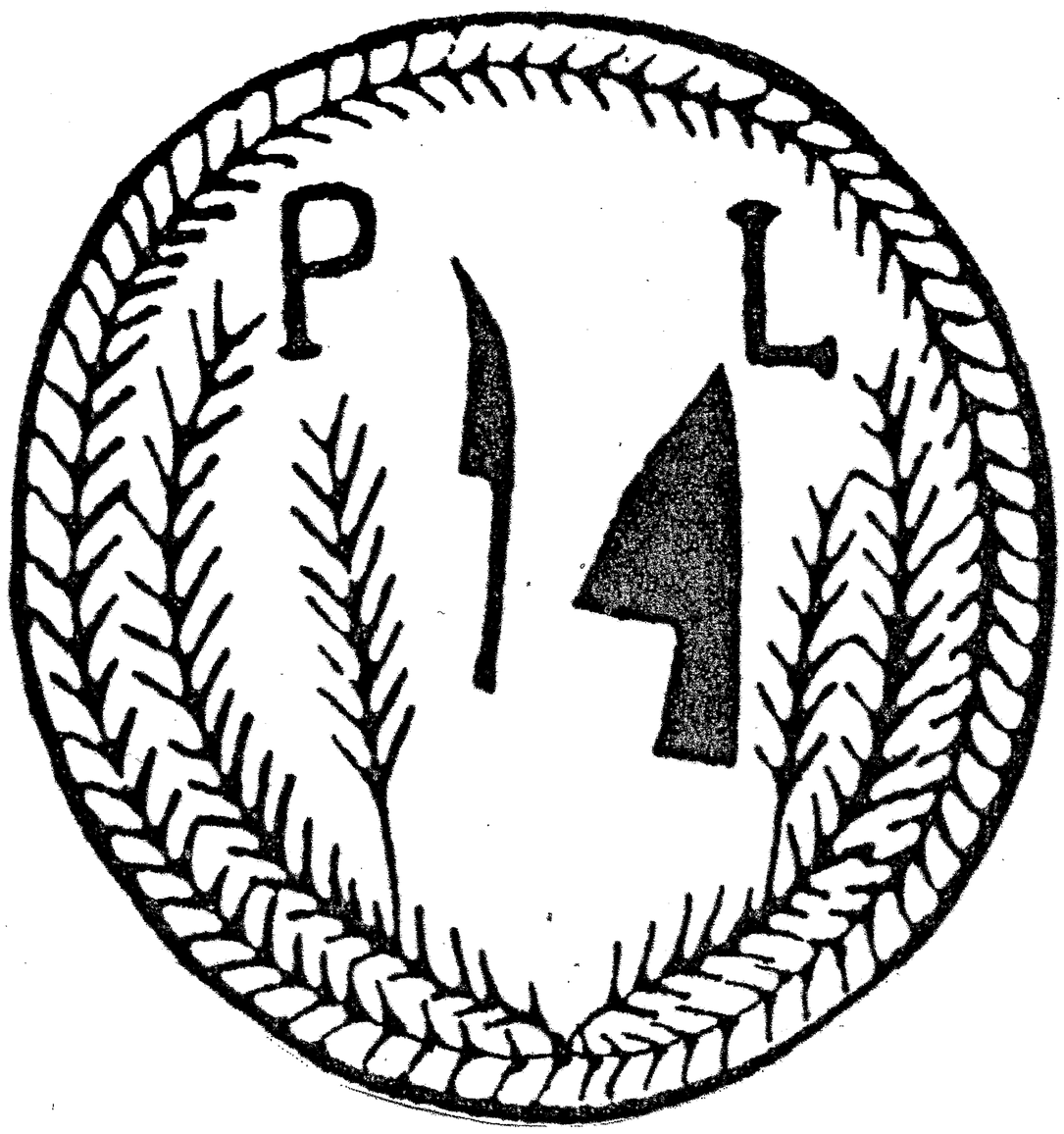

Pula ősrégi pecsétje

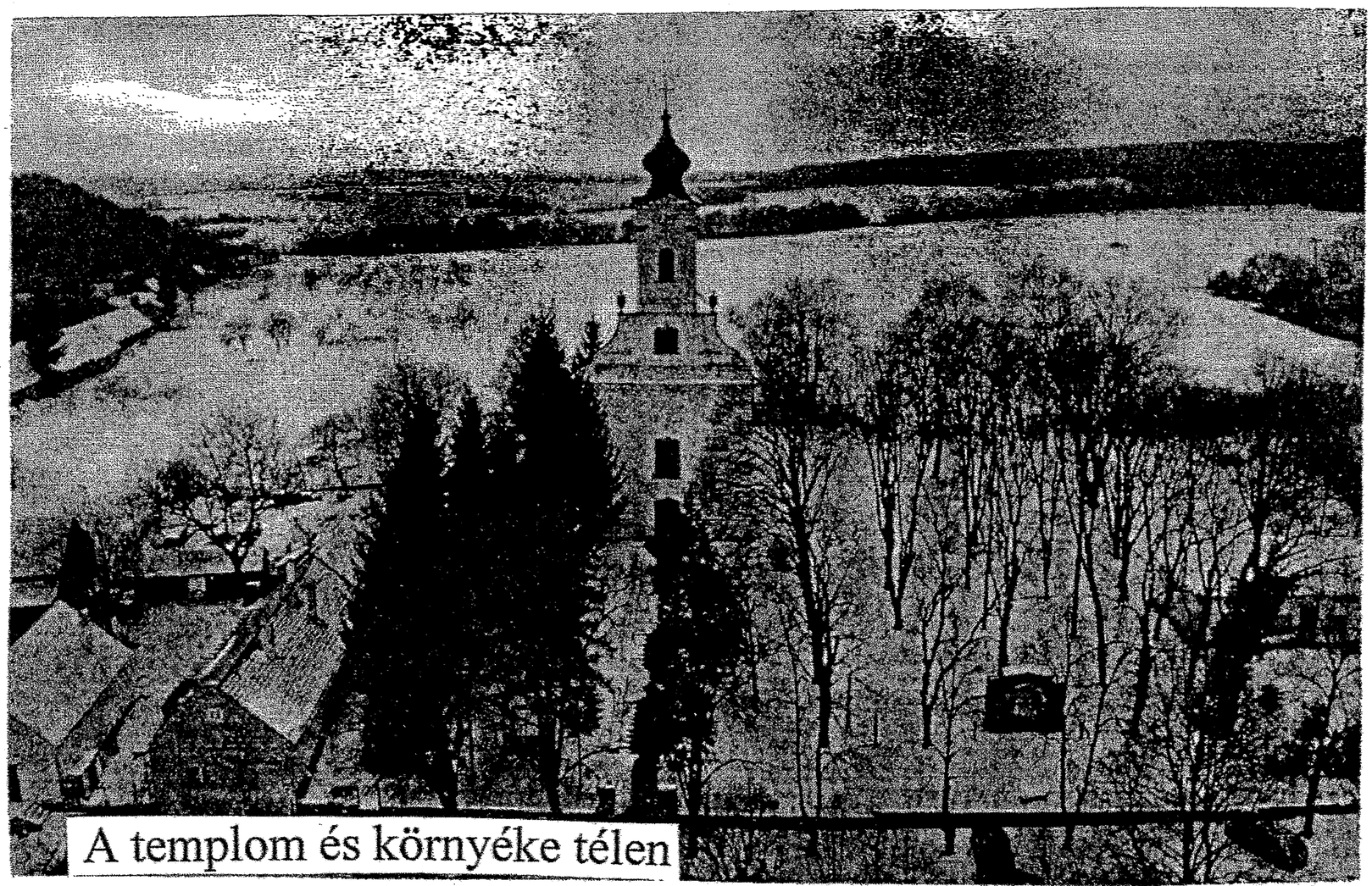

A templom és környéke télen

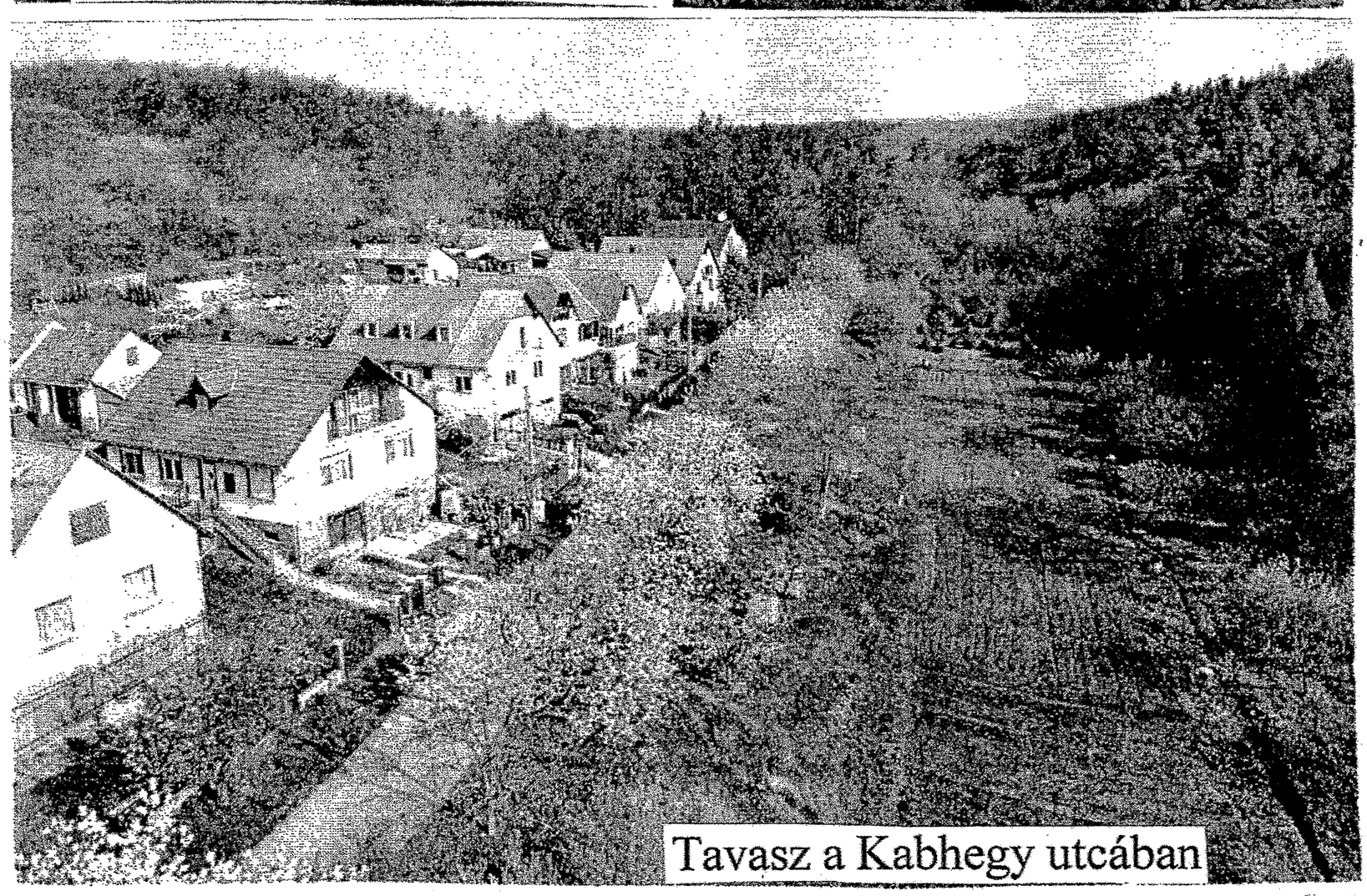

Tavasz a Kabhegy utcában

Gyaloghíd avatás „minihordó” gurítással

Holczer Balázs felvételei